

Unie-voorzitter dr. L. M. van Leeuwen.

Behouden vaart

Toespraak Unie-voorzitter Van Leeuwen bij de opening van de laatste Algemene Ledenvergadering van de C.H.U. op 13 september 1980 in Ede.

Vandaag schrijven wij met elkaar het laatste hoofdstuk van de C.H.U. 72 jaar herkenbare politiek, bedreven vanuit duidelijke beginsels door ontzettend veel mensen, in dorpen, steden, provincies en land. We drukken vandaag elkaar als CHU-ers de hand ten afscheid, om vervolgens met elkaar hand in hand het CDA binnen te marcheren, in welk CDA wij onze vrienden en vriendinnen van ARP, van KVP en van de rechtstreekse CDA-groepering van ganser harte graag ontmoeten.

Het is een lange weg geweest. In het programma van vandaag zullen wij met elkaar weer zien, hoe moeizaam soms, hoe vreugdevol vaak die weg naar de eenwording was. Het is een goede zaak, dat de CHU-gidsen, die wij langs die lange weg hadden vandaag in woord en in beeld ook weer onze gidsen zullen zijn. Straks, aan het eind van de dag, zal ik met u de laatste zinnen van ons CHU-boek mogen schrijven. Ik zou nu graag met u nog even stil willen staan bij de laatste stappen die in deze weken richting CDA werden en worden genomen.

Nieuwe spelregels

In de conference van Noordwijkerhout eind juni werden door – en namens alle CDA-groeperingen de laatste horden genomen. Zowel ten aanzien van de partij-organisatie in Statuten en in andere spelregels als ten aanzien van het politieke program van uitgangspunten werden de laatste knopen doorgehakt. Op een ook voor ons als CHU zeer bevredigende wijze. De Unieraad van 30 augustus onderschreef deze conclusie unaniem.

Wij zullen nu allen in het CDA ook in de praktijk met de nieuwe spelregels moeten leren leven. U kent de voorstellen ten aanzien van het nieuwe Presidium. Naast voorzitter Bukman en naast onze mevrouw De Graaff-Nauta werd vanuit de KVP mijn collega Van Zeil voor de functie van vice-voorzitter voorgedragen. Wij vanuit de CHU vinden, dat het lidmaatschap van de Tweede Kamer onverenigbaar is met een functie in de top-leiding van de partij. De nieuwe Statuten van het CDA komen aan dit CHU-standpunt een heel eind tegemoet. Op grond van ons standpunt en zeker niet om de gewaardeerde persoon Van Zeil hebben wij tegen zijn kandidatuur bezwaar gemaakt. De terzake gemaakte afspraken hielden in, dat nog binnen de regels van de huidige federatie iedere partij afzonderlijk zijn kandidaten kon voordragen. Deze huidige federatiebepalingen kennen geen regels over deze onverenigbaarheid en uitsluitend en alleen daarom hebben wij ons bij deze situatie neergelegd. Maar laten wij er in het CDA voor waken, dat door de komende benoeming van de heer Van Zeil geen precedent wordt gemaakt. Regels zijn er om geëerbiedigd te worden. Anders moet je ze niet opstellen.

Waarschuwing

In dit verband wil ik ook een waarschuwende opmerking maken in de richting van onze ARP. Het nieuwe CDA-reglement ten aanzien van de kandidaatsstelling voor de Tweede Kamer verbiedt in feite op straffe van roeyement elke steun door CDA-verbanden en door CDA-leden van voorkeursacties. Als binnen de democratische regels van de partij de kandidatenlijst eenmaal is vastgesteld mag vanuit het CDA geen actie worden ondernomen om te pogen via voorkeurstemmen onverkiesbare kandidaten alsnog in de Kamer te krijgen. Wij horen nu vanuit de ARP, dat men twee door de partij onverkiesbaar geplaatste kandidaten, mevrouw Van Leeuwen en de heer Aantjes, alsnog zó op de lijsten wil zetten, dat eventuele voorkeursacties voor die kandidaten succesvol zouden kunnen zijn. Nadrukkelijk stel ik hier, dat ik niet spreek over de betrokken personen zelf. Wij hebben binnen het CDA afgesproken, dat iedere partij op zich autonoom zou beslissen over de eigen kandidaten. Wij spraken af, elkaars kandidaten niet te wegen. Maar de voorlopige beslissing van de ARP raakt de toekomst na 11 oktober. Met zijn beslissing roept de ARP voorkeursacties op en dat betekent, dat deze beslissing in strijd is met de opzet van het zojuist genoemde CDA-reglement. Ik vraag daarom onze broeders en zusters van de ARP ons niet in verlegenheid te brengen.

Tolerantie

Ik moet u erop wijzen, dat er heus nog wel eens vaker irritaties binnen het CDA zullen ontstaan. Dat is in een proces van eenwording te verwachten. Ik ben ervan overtuigd, dat wij als Uniemensen als één van de belangrijkste CH-kenmerken het begrip tolerantie het CDA inbrengen. Onze CH-geschiedenis laat dit duidelijk zien. Wij zijn als partij tolerant, ook ten aanzien van onze volksvertegenwoordigers, die wij terecht een grote eigen vrijheid geven en gunnen. Mede daarom hebben wij geen steun gegeven aan mensen, die zich zo opwonden over het optreden van de heer Dijkman. Ik denk niet, dat veel Unieleiden het stemgedrag van hem en van zijn vijf collega's in die Juni-nacht in de olieboycot-zaak bewonderd hebben. Toch beklemtoon ik hier nogmaals de eigen vrijheid van een kamerlid. Wij zouden als Unie-bestuur in een voorkomend geval waarschijnlijk wel de motieven van zo'n kamerlid willen weten, maar aan bedreigingen ten aanzien van zijn positie zouden wij niet meedoen. Ik ben daarom gelukkig, dat de rust op dit punt teruggekeerd is.

Eigen vrijheid

Eigen vrijheid van volksvertegenwoordigers? Ja zeker! Natuurlijk hebben wij als Uniemensen de laatste tijd wel meer irritaties gevoeld bij het optreden van de zogenaamde dissidenten. Maar gebiedt de eerlijkheid niet te zeggen, dat wij die irritaties voelden omdat dat optreden gericht leek tegen het kabinet Van Agt? En dat kabinet gaat ons voor de volle 100% ter harte. Ik ben ervan overtuigd, dat er best weer eens een kabinet kan komen dat beslissingen neemt, waartegen stelling wordt genomen door een aantal kamerleden, waar wij ons ten zeerste mee verwant voelen. In zo'n geval zouden wij ons misschien wel wat verknoukelen en anderen zich irriteren. Neen, een zekere vrijheid voor kamerleden moet er blijven. De helaas veel te vroeg overleden Rinus Pijnenburg heeft eens gezegd, dat Christen-Democraten rechts uit de bocht gaan hangen wanneer met de PvdA wordt geregeerd en links uit de bocht wanneer met de VVD wordt samengewerkt. Dat lijkt mij nog steeds een waar woord. Ik zeg wel nadrukkelijk uit de bocht hangen en niet uit de bocht vliegen. Dat laatste deed naar mijn mening Jan Nico Scholten, toen hij na de discussie over de olie-boycot minister-president Van Agt een splijtzwam in het CDA noemde. Die opmerking is naar mijn mening niet alleen onbehoorlijk, maar ook onjuist. Naar mijn mening is in de jaren na 1976 de heer Van Agt voor ontzettend veel mensen in het CDA de bindende kracht bij uitstek gebleken. Ik neem aan, dat de heer Scholten zijn opmerking nog wel eens terugneemt. Het lijkt mij bijvoorbeeld voor hem moeilijk om op een kandidatenlijst te staan, waar zéér hoog ook de heer Van Agt voorkomt. Die plaats van Van Agt op de lijst zou bovendien nog wel eens de bovenste beste kunnen zijn.

Bewondering

Alleen maar kritiek bij het scheiden van de markt? Zeker niet! In tegendeel. Ik heb grote bewondering voor de inzet en het uithoudingsvermogen, dat door

zovelen werd gepresteerd bij de organisatorische en politieke eenwording van het CDA. U staat mij vast en zeker wel toe, dat ik in dit verband een aantal namen noem van hen, die in de periode dat ik Unievoorzitter mocht zijn de laatste loodjes weegden. Minister-president Van Agt met zijn CDA-collega's, waaronder onze Unie-mensen, Haars, Van der Mei, Nootboom, Kruisinga, Beelaerts van Blokland en Scholten. U noem ik als laatste om direct in te kunnen haken met de dank aan u voor alles wat u deed. Veel sterkte en succes in uw nieuwe functie. Ik wens uw opvolger De Geus sterkte en zeg hem ons vertrouwen toe. De fractieleiders Lubbers en Van Hulst verdienen hulde voor hun politieke werk op weg naar het CDA. Ik wil ook hun CDA-collega's danken en noem hier met name de man, die ook mijn persoonlijke vriend werd: Gerard van Leijenhorst.

Steenkamp

Partijvoorzitter zijn van de CHU betekent werkzaam zijn in de organisatie. Ik dank mijn collega's van het Uniebestuur en ik breng dank en hulde aan mijn collega's van KVP en ARP. Met mensen als Wim Vergeer, Piet van Zeil en Hans de Boer werd het laatste stuk van de weg afgelegd. Met zulke mensen kwam het CDA tot stand, met zulke mensen heeft het CDA toekomst. Ik besluit met het noemen van één naam: Piet Steenkamp, vandaag hier als één van onze gasten. Uw aanwezigheid beklemtoont, dat we er zijn! Uw jarenlang getoonde moed, ijver, inzet en geloof vormden voor ons allen de stimulans om door te gaan. We gaan met elkaar uw CDA-boot in. Het is een goed schip geworden, vooral ook omdat u wist en overal vertoonde, dat u daar was als een schipper naast God! De CHU dankt u en wij wensen uw schip een behouden vaart.